

strategy for 2009-2011

Çocuklar için ve çocuklarla birlikte bir Avrupa
inşası

2009 - 2011 Stratejisi

Giriş

Avrupa Konseyi devlet ve hükümet başkanları 3. Zirve’de çocuk hakları konusundaki kararlılıklarını yineledi ve Avrupa Konseyi’nden şunları istedi:

- Tüm Avrupa Konseyi politikalarında çocuk haklarının ana mesele olarak sunulması ve çocuklarla ilgili tüm Avrupa Konseyi faaliyetlerine destek çıkılması.¹
- Bilhassa çocukların cinsel sömürüsüne karşı hususi önlemlerin alınması ve üç yıllık bir faaliyet planının hazırlanması yoluyla, çocuklara yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılması.

"Çocuklar için ve çocuklarla birlikte bir Avrupa inşası" Programı Avrupa Konseyi'nin bu emrine bir yanıttır. 2006 yılı Nisan ayında Monaco’da hazırlanan program, çocuk hakları konusundaki çalışmaları güçlendirip çocuklara yönelik şiddetin her çeşidi karşısında mücadele etmek için özel yollar geliştirmiştir.

Bu noktadaki genel başarı ve koordinasyon sağlama yolundaki ilerleme bir sekreterlikler arası görev gücü, bir koordinasyon birimi ve Bakanlar Komitesi düzeyinde bir tematik koordinatörün desteği sayesinde elde edildi. 80'den fazla faaliyet içeren programın kapsamında hemen hemen tüm Avrupa Konseyi servisleri, yönlendirme komiteleri, kurum ve kuruluşları yer almaktadır. Oluşumundan bu yana, Avrupa Konseyi'nin bu eylemi etkililik, tutarlılık ve görünürlük kriterlerine haizdir.

2008 yılı Bakanlar Komitesi Başkanlığı çerçevesinde İsveç "Çocuklar için ve çocuklarla birlikte bir Avrupa inşası " programı sayesinde elde edilen ilerlemeyi bir adım daha öteye taşımak için kazanılan metodolojik etkinliğini değerlendirmeyi ve "Avrupa Çocukları için Tedbir, Koruma ve Katılım" başlığı altında 2009- 2011 yılları için bir strateji hazırlanmasını önerdi.²

"Çocuklar için ve çocuklarla birlikte bir Avrupa inşası- 2009-2011 için bir strateji " (Stockholm, 8-10 Eylül 2008) yüksek düzeyli konferansının hedeflerinden birisi, Avrupa Konseyi'nin çocuk hakları sahasındaki önceliklerini tartışmaktı.

¹ Bu bağlamda çocuk, BM Çocuk Hakları’na dair Sözleşmesi’nde geçtiği şekliyle “18 yaşın altındaki her insan” olarak tanımlanmaktadır.

² Üç Ps(provision, protection, participation: Tedbir, Koruma, Katılım), yaygın olarak BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme’inde Profesör Eugene Verhellen’e göre çocuk haklarını kümelemeye kullanılır. Bu üç hak şunlardır: "Tedbir": Çocuğun eğitim, sağlık, yeterli bir standartta yaşama ve sosyal korunma gibi temel ihtiyaç ve hizmetlere erişim hakları; "Koruma": Çocuğun kötü muamele, istismar ve sömürü gibi şiddetin her türlüşünden korunma hakkı. "Katılım": Çocuğun sesini duyurma ve karar verme mekanizmalarında yer alma hakkı.

18 Haziran 2008'deki Bakan Vekilleri toplantısında gerçekleşen tematik tartışma sonrasında, Stockholm konferansındaki 320 katılımcıya, yorumlarını almak için, oluşturulacak Avrupa Konseyi stratejisinin taslak unsurlarını gösteren bir belge sunuldu.

Bu belgede sunulan strateji ve istişare sonucu nihai anlamda belirleyici idi ve strateji 27 Kasım 2008'de Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edildi.

Çocuklar için ve çocuklarla birlikte bir Avrupa inşası Programı

2009-2011 Stockholm stratejisi

I. Programın amacı:

Programın amacı;

- Çocuk hakları alanında Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin tamamı tarafından uluslararası standartların uygulanmasını destekleme; ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde yetkililerin sorumluluğunu ve hesap verebilirliğini tartışmaya açmak. Bu program bilhassa Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları'na Dair Sözleşmesi'nin uygulanmasını teşvik etmeyi ve ana prensiplerini vurgulamayı hedeflemektedir: ayrımcılık yapılmaması, yaşama ve büyüme hakkı, karar verme mekanizmaları için çocuğun yararının öncelenmesi ve çocukların seslerini duyurabilme hakkı. Aynı zamanda program, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Tüzüğü'nü uygulayıp çocukluğu (katılım, korunma ve haklar), gençliği ve aileyi ilgilendiren mevcut diğer Avrupa Konseyi hukuki araçlarını da teşvik etmeyi amaç edinmiştir.
- Avrupa Konseyi'nin tüm politika ve faaliyetlerine bir çocuk hakları perspektifi kazandırmak ve üye ülkeler içinde böyle bir yaklaşımı desteklemek. Çocuk hakları perspektifi çocuğun "Tedbir, korunma ve katılım"³ haklarına işaret eden bütüncül ve kapsamlı bir yapıya sahip olmalı; eşitlik ve cinsiyet boyutlarını da göz önünde bulundurmalıdır. Amaç, bütün çocuklar için yeterli bir yaşam standardı, sosyal anlamda korunma, en yüksek standartta sağlık hizmetine erişim, eğitim, kötü muamele, istismar ve sömürüden korunma hakları yanı sıra karar verme mekanizmalarına dâhil olma ve sesini duyurma haklarını garantiye almaktır.

³ Bkz. 2.dipnot

II.Stratejik hedefler:

Yönlendirme ve Koordinasyon

Program tüm Avrupa Konseyi politikalarında çocuk haklarının ana mesele olarak sunulması ve konseyin çocuklarla ilgili tüm faaliyetlerine destek sağlamalıdır. Öncelikli bir mesele olarak, çocuk hakları perspektifi aşağıdaki politika alanlarına entegre edilmelidir:

- *Demokrasi:* Yetişkinlerin ve gençlerin eğitim ve kapasite artırımı da dâhil olmak üzere, çocukların yönetime katılımı için yollar geliştirilmesini teşvik etmek.
- *Medya:* Çocuk hakları hakkında çocukları ve medyayı bilgilendirmek, gerekli eğitimsel, hukuki ve teknik önlemleri almak. Medyada çocukların maruz kaldığı şiddet ve zararlı içeriği önlemek. Bilgi toplumunda bir yandan bilgiye erişim noktasında çocuklara destek sağlarken, çocukların kendilerini bilgi ve iletişim teknolojilerindeki bazı potansiyel tehlikelere karşı korumayabilmelerini sağlamak.
- *Aile politikaları:* çocuğun yararına aile politikalarını teşvik, ebeveynlere aile ve iş hayatını uzlaştırmaları için fırsatlar sağlamak, pozitif ebeveynlik destek politikalarını takip ve tasvip.
- *Sağlık:* Çocuklara ilişkin sağlık ve tıbbi bakım girişimleri konusunda deneyimlerin paylaşımını teşvik, kendi fikirlerini ifadelendirme imkânları tanımak; bilgi, iyi bakım ve hak- ihtiyaçlar noktasında ilgili erişimleri sağlamak.

Yönlendirme ve koordinasyonu kolaylaştırmak için Avrupa Konseyi şunları yapmalıdır:

- Avrupa Konseyi düzeyinde çocuk haklarıyla ilgili bir online platform kurmak ve bu organizasyon bünyesindeki standartlar, alınan kararlar, izleme organları, politikalar, malzeme ve tedbirlerle ilgili malumata tüm çocuklara dair çalışanların kolayca erişmesini sağlamak.
- Hükümetlerle sivil toplum ağları arasındaki bağlantıyı güçlendirmek.
- İlerleme inceleme ve karar, 2011 yılında üst düzey bir konferans düzenleyerek program için gelecek yönelimleri ve gelişmeleri gözden geçirmek.

Adaletle çocuk erişimin desteklenmesi

Diğer tüm alanlarda olduğu gibi adalet alanında da, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin temel prensipleri normatif, kararlı ve etik bir yaklaşım sağlayarak hakların korunmasını garanti altına almaktır.

- Ayrımcılık- karşıtlığı, herhangi bir çocuğun doğum, cinsiyet, ekonomik durum, ırk yahut özünden dolayı marjinalleşme, yaftanlama, travma ve cezalandırılmasını önlemek için araçsaldır.
- Herhangi bir yasal, idari veya yargısal kararın alınmasında çocuğun yararı, kararların ne şekilde yürütüleceğini saptama ve çocuğun çıkarlarına ters durumlarda müdahale edilebilmesi için, en öncelikli temel düşüncedir.
- Tüm çocukların hakkı olan yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakları mevzuat ve yasalarda açıkça belirtilmeli ve çocukları etkileyen tüm politikalarının öncelikli meselesi haline getirilmelidir.
- Çocuğun katılımı ve çocuğun görüşlerine saygı çocuğu etkileyen tüm kararlarda bir gerekliliktir ve bu aynı zamanda çocuğun hakların öznesi olarak algılanmasının en doğal sonucudur.

Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin genel ilkeleri, ulusal ya da uluslar arası düzeyde, çocuk dostu, etkili koruma ve Çocuk haklarının uygulanmasında başarılı bir adalet sisteminin ana göstergelerini ortaya koyar. Bu genel prensipler sivil, cezai ve idari meselelerde belirleyicidir; ulusal ya da uluslar arası tüm sistemler için geçerlidir ve göç ve mülteci hukuku gibi temel özgürlük, ekonomik ve sosyal hakların darda olduğu zamanlarda hayattır. Avrupa Konseyi, özellikle aşağıdaki yollar aracılığıyla çocukların adalete erişimini teşvik etmelidir:

- Ulusal adalet mekanizmalarına erişim sorunu da dâhil olmak üzere ulusal düzeyde çocuk dostu bir adalet için Avrupa kılavuzunun hazırlanması;
- Çocukların uluslararası adalete, özellikle de Avrupa Konseyi izleme mekanizmalarına erişimini kolaylaştırmak;
- Çocuk haklarıyla ilgili çocuk dostu bilgilendirme, eğitim ve mesleki terbiyenin geliştirilmesi
- Çocukların hak ve ihtiyaçlarına uyarlanmış ulusal insan hakları kurumları kurmaları ve geliştirmeleri için üye devletlerin desteklenmesi.

Çocuklara karşı her türlü şiddetin ortadan kaldırılması

Avrupa Konseyi, ulusal ve bölgesel girişimlerin bölgesel anlamda lokomotif ve koordinatörlüğü rolünü üstlenecek, her anlamda bedensel şiddet de dâhil olmak üzere çocuklara karşı şiddetle mücadelede, BM Genel Sekreteri'nin çocuklara yönelik şiddet konulu çalışmasında ortaya konan tavsiyelerin takipçisi olan bir Avrupa forumu olarak eyleme geçecektir. Özetle, Avrupa Konseyi şunları yapmalıdır:

- BM Genel Sekreteri'nin çalışmasını takip ve uygulama, BM Genel Sekreteri'nin çocuklara yönelik şiddet konusunda özel temsilcisi olarak işbirliği yapmak.
- Çocuklara yönelik şiddet konusunda ulusal anlamda entegre stratejiler için Avrupa politikaları kılavuzlarının hazırlanması çalışmasını sonuçlandırmak ve ulusal düzeyde bu tür stratejilerin benimsenmesi ve uygulanmasını desteklemek.
- Şiddetin her türüne karşı çocukları korumak için etkili yöntemler bulma yolunda ülkeler ve sektörler arasında deneyimlerin paylaşılmasını teşvik etmek.
- İlgili Avrupa Konseyi yasal araçlarının onaylanma ve uygulanmasını teşvik, çocuklar ile ilgili araçların etkinliğinin değerlendirilmesi.
- Haziran 2008'de Hırvatistan'da gerçekleştirilen Çocuğa karşı bedensel şiddet karşısındaki kampanyanın devam ettirilmesi ve aşağıda bazı örneklerinin görüldüğü şiddetin her türünden çocukların korunması ve karşısında mücadele etmek için bilinçlendirilmesi:
 - Cinsel sömürü ve cinsel istismar;
 - Çocuk ticareti
 - Onur ve gelenekler adına çocukları etkileyen şiddet.
- Savunmasız çocukları korumak için hususi eylemler geliştirmek. ("savunmasız çocuklara özel önem verilmesi" konusuna bakın)

Çocukların topluma katılımı ve etkileri

Avrupa Konseyi şunları yapmalıdır:

- Kendi hakları ve insan hakları ile ilgili bilgiye ve eğitime çocukların erişimini teşvik;
- Çocuk hakları programı ve gençlik sektörü arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi, Avrupa Gençlik Forumu tarafından hazırlanan platform kullanılarak, gençlik sektörünün sahadaki uzmanlığı üzerinden katılım ve yararlanma sağlanması;
- Çocuk haklarıyla ilgili farkındalığın artırılmasını ve karar verme süreçlerine çocuğun katılımını teşvik, deneyim ve iyi uygulamaların paylaşımını şunları dikkate alarak kolaylaştırmak:

-Bir yandan çocuk ve gençler, diğer yandan da her seviyede karar mekanizmaları arasında diyalogu teşvik ve çocukların katılımı için çeşitli form ve metotların sağlanması

-Kendilerini ilgilendiren bireysel kararlarda çocukların katılımı için

mahkemeler için olduğu kadar, sosyal hizmetler, okullar, sağlık ve tıbbi bakım üniteleri için de yöntemler geliştirmek.

- Ev ortamı da dâhil olmak üzere çocuk katılımının önemini vurgulayan, olumlu ebeveynlik ve aile politikaları

- Bakanlar Komitesinin çocuk katılımı ve topluma etkileri noktasındaki mevcut önerilerini⁴ güncelleme imkânını incelemek ve bu konuda yeni önerilerin olasılığını tartışmak.
 - Katılım politikalarını analiz etmek için gönüllü ülkeler ile bir pilot proje başlatmak; yerel ve ulusal düzeyde istenilen katılım için doğru uygulama ve rehberlik teşviki.

Savunmasız çocuklara özel önem

Aktiviteleri geliştirme, uygulama ve değerlendirme süresince, bilhassa eğitim, sosyal, sağlık ve hukuki hizmetler ve katılıma erişim bağlamında özellikle savunmasız çocukların ihtiyaçları ve hakları dikkate alınmalı; aşağıdaki çocuklara özel ilgi gösterilmelidir:

Aile ortamından yoksun çocuklar

- Bakanlar Komitesinin yatılı kurumlarda yaşayan çocukların hakları ile ilgili Öneri (2005)5'sinin uygulanması ve bakıma muhtaç çocukların hakları konusunda tecrübe paylaşımının sağlanması;
- Göç bağlamında ailesi göç edip kendisi anavatanda terk edilen çocukların ihtiyaçlarının belirlenmesi ve karşılanması;
- Hapishanelerdeki çocukların haklarının korunması için çalışmaların güçlendirilmesi
- Üye ülkelerde çocukların orijinal aileleri, koruyucu aileler veya ulusal düzeyde evlat edinme kurumlarında, nerede olursa olsun bir aile ortamında yetişmesinin sağlanması için tedbirler geliştirmek;
- (Gözden geçirilmiş) “Çocuk Evlat edinme Sözleşmesinin” uygulanmasını ve iyileştirilmesini teşvik;

Engelli çocuklar

⁴ Öneriler (97) 3 ve (98) 8.

- Kurumsal bakım alternatifleri, deneyim paylaşımı ve özürlü çocuklarla ilgili geleneksel kurumların detaylı analizi için bir forum inşa etmek. Çocukların toplumsal yaşama ve tartışmalara katılımına imkân sağlayacak ortamların artırılması.
- Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Konseyi Eylem Planı'ndaki(2006-2015) Öneri (2006)5'si, engelli kişilerin topluma tam katılımı ve haklarını teşvik bağlamında program boyunca vurgulanmalı.
- Engellilerin Haklarına İlişkin BM Sözleşmesi hakkında bilinçlendirme çalışmalarına yardım, üye devletleri buna taraf olmaları, uygulamaları ve kendi girişim ve eylem planları ile daha da geliştirmeleri için teşvik

Yoksulluk ya da sosyal dışlanma riski altındaki çocuklar

- Kıt finansal kaynaklar ile yaşamını idame ettirmek zorunda olan ya da sosyal olarak dışlanmış ailelerde yaşayan çocukların desteklenmesi, bu yolla çocukların göç yahut finansal yoksulluk nedeniyle evi terk etmesini ve sokakta yaşayıp sömürü kurbanı olmasını önlemek.
- Ulusal ya da etnik azınlıklara ait olan çocukların haklarını korumak için önlemler geliştirmek, aktif bir şekilde ayrımcılıkla mücadele etmek.
- Sokakta yaşayan çocukların sorunlarını tespit etmek ve yerel kurumlarla çalışarak çözülmesini sağlamak.
- İltica, mülteci ve göçmen çocuklar ve daha da genel anlamda refakatsiz tüm çocukların ihtiyaçları ve hakları ile ilgili hususi önlemler alınmasını teşvik etmek.

III. Çalışma yöntemleri

Ana damarların tespiti, enine boyuna çapraz çalışmalar, koordinasyon, entegre yaklaşımlar, işbirliği ve iletişim çalışma yöntemlerinin anahtar kelimeleri olarak sayılabilir.

Program, faaliyetler ve iç aktörler arasında gerekli bağlantıları kurarak, belirli sorunları gidermek üzere ulaşılabilen tüm imkânları kullanarak ve dış ortaklar ile stratejik ortaklıklar kurarak en verimli şekilde mevcut kaynakları kullanmalıdır.

Faaliyetlerin büyük kısmı ilgili kurum ve Avrupa Konseyi aktörleri (yürütme komiteleri, uzman grupları, izleme organları, komisyonlar vb.) üzerinden uygulanacak olmasına rağmen, bazı konuların karmaşık yapısı, görevi belli bir zaman için net olarak tanımlanan bir takım özel grupların oluşturulmasını ve geçici danışma gruplarının kurulmasını gerektirebilir.

Program düzeyinde iç ve dış işbirliği, programın stratejik planlama, uygulama ve değerlendirmesini yönetecek sürekli bir platform tarafından sağlanacaktır. Bu platform şunlardan oluşacaktır:

- Avrupa Konseyi Sekreterliği bünyesinde bir koordinasyon birimi
- Avrupa Konseyi Sekreterlikler arası bir görev gücü
- Bakanlar Komitesi tematik koordinatörü
- İnternet üzerinden bir veritabanı, Avrupa Konseyi tarafından üretilen çocuklara dair kaynaklara ve ilgili tüm bilgilere erişim sağlayan bir web sitesi
- Yönetimlerde odak noktaları, Avrupa Konseyi kurum temsilcileri, sivil toplum temsilcileri, ombudsmanlar, uluslararası örgütler, araştırma kurumları, uluslararası uzmanlar ve çocukların networkunu içeren bir çocuk hakları e-platformu

IV. Ortaklar

Çocuk haklarının tanıtımı ve çocuklara yönelik şiddetin her türünün yok edilmesi için bölgesel bir forum olarak Avrupa Konseyi anahtar uluslararası paydaşlar ile aşağıdakiler başta olmak üzere takviye ortaklıklar geliştirecektir:

- Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, Temel Haklar Ajansı ve l'Europe de l'enfance ve ChildONEurope gibi hükümetlerarası kuruluşlarıyla Avrupa Birliği
- Birleşmiş Milletler (özellikle Unicef, OHCHR, WHO, Unesco);
- Çocuk Ombudsmanları Avrupa Ağı;
- STK ağları;
- Profesyonel ağlar (özellikle eğitim, adalet, sosyal hizmetler, sağlık ve gençlik sahalarında);
- İş sektörü (Eğlence, yayıncılık, medya, gıda, gezi ve eğlence alanları başta olmak üzere)

Çev. Hatice Çolak Yentürk